

गौर नगरपालिका

पालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र

Municipal Health Situation Analysis Report

गौरनगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
रौतहट, मधेश प्रदेश, नेपाल

२०७९

Table of Contents

१. परिचय	४
१नगरपालिकाको एक झलक १	४
१बस्तुस्थिति बिक्षेषण प्रतिवेदनको उद्देश्य २	४
२ ३.नगरपालिकाको नक्सा	५
२. स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख नीतिगत व्यवस्था तथा योजना	६
३. जनसांख्यिक स्थिति.....	९
३बडा अनुसार जनसंख्याको विवरण १	९
३जातजाती अनुसार जनसंख्याको विवरण २	९
३उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको विवरण ३	१०
३स्वास्थ्य कार्यक्रम संबद्ध लक्षित जनसंख्याको विवरण ४	११
४ स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी सुचकहरु	११
४स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण १	११
४स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारको विवरण २	१४
४ ३.गुणस्तर सुधार तथा न्यूनतम सेवा मापदण्ड)MSSको अवस्था (.....	१५
५. स्वास्थ्यका क्षेत्रको मानव संशाधनको अवस्था	१६
६. स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली	१७
६स्वास्थ्य स १.८०८० सूचना व्यवस्थापनको अवस्था	१७
६) नियमित तथ्याङ्क गुणस्तर मुल्याङ्कन २.आरको अवस्था (.ए.क्यु.डि.	१८
७. सेवा प्रवाह तथा उपयोगको अवस्था	१९
७कार्यक्रम खोप १	१९
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	१९
७आमा सुरक्षा तथा परिवार नियोजन कार्यक्रम २	१९
श्रोत/प्रणाली स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना :HMIS/DHIS2)	१९
७एकिकृत बालस्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रम ३	२०
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	२०
७कार्यक्रम सरुवा रोग नियन्त्रण ४	२०
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	२०

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

७.ओ ५.पिडि जाँचको तथ्याङ्क.....	२१
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	२१
७। समावेशी सम्बन्धी तथ्याङ्क ६.विशेष उमेर, समुह, जाति, सामाजिकपहुचको अवस्था(.....	२१
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	२१
७रोगहरुको अवस्था प्रमुख दश ७.....	२२
श्रोत/स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली :HMIS/DHIS2)	२२
७। स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य सुचकहरुको अवस्था ८.आ२०७७.व.१७८(.....	२३
श्रोतस्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना ८ :रणाली)HMIS/DHIS2).....	२४
८. वित्तीय श्रोत, स्वास्थ्य बिमा तथा अन्य व्यवस्थापकीय पक्ष	२५
८स्वास्थ्य क्षेत्रको वार्षिक बजेट तथा खर्चको अवस्था १.....	२५
८ स्वास्थ्य बिमा २.कार्यान्वयनको अवस्था	२५
८औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिद तथा आपुर्ति व्यवस्थापनको स्थिति ३.....	२६
८हरुको विवरणस्थानीय तहमा कार्यरत विकासका साझेदार संस्था ४.....	२७
९. प्रमुख उपलब्धीहरु, समस्या तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरु	२७
९.विगत तथा यस आ १.बका प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धीहरु	२७
९चुनौतिहरु विद्यमान समस्या तथा २.....	२८
९प्राथमिकताका ३. कार्यक्षेत्रहरु	२९
अनुसूचीहरु	३२

१. परिचय

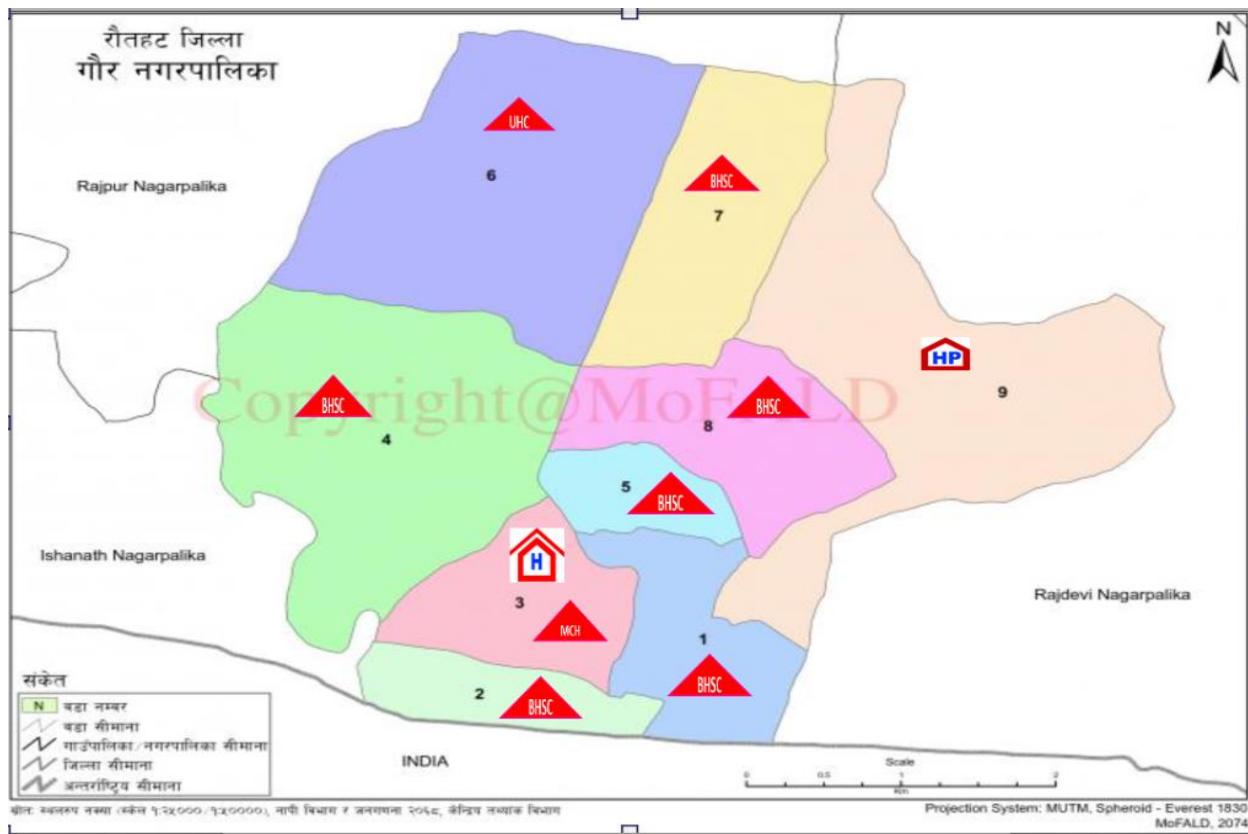
१.१ नगरपालिकाको एक झलक

नेपालको मधेस प्रदेश, रौतहट जिल्लामा पर्ने गौर नगरपालिका एक पुरानो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको घोषणा वि.स. २०४८ चैत्र ३० गते भई, विधिवत रूपमा मिति २०४९/०१/२४ गते कार्यालय स्थापना भई संचालनमा आएको हो । हाल संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना पश्यात साविकको गाविसहरु र गौर, टिकुलिया, पुरेनवा, सिर्सिया र सवगढा मिलाई ९ वटा वार्डमा विभाजन गरि यो नगरपालिका बनाईएको छ । मधेस प्रदेशको यस नगरपालिकाको पूर्वमा राजदेवी न.पा., पश्चिममा ईशनाथ न.पा., उत्तरमा राजपुर न.पा. र दक्षिणमा भारतको बिहार राज्यको सीतामाठीप र बर्गानिया बोर्डर पर्दछ । २१.५३ वर्ग किलोमिटरको क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिकाको बसोवासको क्षेत्र २ हेक्टर, कृषि क्षेत्र २५, बजार क्षेत्र १५ हेक्टर र अन्य ३.९१ हेक्टर रहेको छ । यहाँ बोलिने मुख्य भाषा बाजिङ्का, मैथिली, नेपाली, भिजपुरी र हिन्दि हो । यस नगरपालिमा जम्मा सामुदायिक विधालय १९, उ.मा.वि.-१, मा.वि.-३, आधारभूत विधालय-५, प्रा.वि.-१०, क्याम्पस-३, टेक्निकल स्कुल-३ गरि जम्मा ५४ वटा विधालय छन् । यहाँको साक्षरता दर ६९.५% रहेको छ ।

१.२ बस्तुस्थिति विश्लेषण प्रतिवेदनको उद्देश्य

- गौर नगरपालिकाको जनसाइखक, भौगोलिक, समाजिक तथा स्वास्थ्य अवस्थाको विश्लेषण गरी स्वास्थ्य योजना तयार गर्नको लागि अति आवश्यक सुचनाहरु उपलाब्धगराउन ।
- नगरपालिका तथा वडाहरुमा रहेका जनसमुदायहरुको विधान स्वास्थ्य सेवाहरुमा पहुँच, गुणस्तरिय सेवाहरुको उपयोगको स्थिति पत्ता लगाई पहुँच तथा उपयोग कम भएका जनसमुदायमा सेवाहरुको वृद्धि गर्न र योजना तथा क्रियाकलाप तर्जुमा गर्न ।

२.३ नगरपालिकाको नक्सा

२. स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रमुख नी ति गत व्यवस्था तथा योजना

स्वास्थ्य शाखाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट आ.व. २०७८/७९

क्र.म.	कार्यक्रमहरू	बजेट (हजारमा)
१	समुदायमा आधारित नवाजत शिशु तथा वाल रोगको एकिकृतव्यवस्थापन (IMNCI) कार्यक्रम समिक्षा तथा स्वास्थ्य संस्थामा Onsite coaching	५००
२	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भपतन उत्प्रेरणा, न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम	१२००
३	उच्च जोखिममा रहेका समुदायमा विरामी खोजपडतालकार्यक्रम	७०
४	पोषण कार्यक्रम	३००
५	पालिका स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक सुचना संकलन, भेरिफिकेसन एवं गुणस्तर सुधार साथै चौमासिक एवं वार्षिक समिक्षा	११९
६	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम सेविकहरूको लागि थप यातायात	७८०

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

	लगायतको खर्च	
७	पशु पन्क्षी आदि वाट हुने एन्फलुयेंजा, बर्ड फ्लु, AMR, सिस्तिस्कोर्सिस, टक्सोप्लाज्मोसिसआदि विभिन्न सर्वा रोग सम्बन्धि रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सचेतना कार्यक्रम	२५
८	स्थानिय तह भित्रका स्वास्थ्यकर्मी , म.स्वा.स्वम.से. का लागि आधारभूत तथा आकस्मिक सेवा अन्तर्गत आँखा, नाक, कान, घाटी तथा मुख स्वास्थ्य सम्बन्धि प्राथमिक उपचार बारे अभिमुखीकरण/तालिम	१३०
९	औलो तथा कालाजार महामारी हुने क्षेत्रको छ्नोट गरि (रेस्पोंसिभ स्प्रेयेंग समेत), किटजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रणका लागि बहुनिकाय अन्तरक्रिया गर्ने	४५
१०	पालिका स्तरमा खोप र सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम कोसमिक्षा, शुक्रम योजना अध्यावधिक र पालिका खोप समन्वय समितिको अभिमुखीकरण समेतपालिका स्तरमा २ दिन, वडा खोप समन्वय समितिको स्वास्थ्य संस्था, वडा स्तरमा अभिमुखीकरण १ डी तथा पुर्ण खोप सुनिश्चिताको लागि घरधुरी सर	१८०
११	विभिन्न सर्वा रोग, नसर्ने रोग, जुनोटिक, मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि अन्तरक्रिया कार्यक्रम तथा दिवसहरू (Hypertension, Diabetes, COPD, Cancer days, आत्महत्या रोकथाम दिवस, मानसिक स्वास्थ्य दिवस, अल्जाईमर, रेबिज, विश्व औलो दिवस) मनाउने	३०
१२	उपचार केन्द्रहरूमा आकस्मिक अवस्थामा औसधि एबम ल्याब सामग्री ढुवानी, कार्यक्रमक लागि आवश्यकस्टेसनरी , त्यली सीटलगायतकाफर्म फरमेट फोटोकपी, कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मुल्यांकन , स्थलगत अनुशिक्षण, क्षेय रोगका विरामीको चौमासिक कोहर्ट विस्लेशण र ई.टि.बि. रजिस्टर	५०
१३	कोम्हिड १९ लगायत विभिन्न महामारीजन्य रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण तथा निगरानीका लागि सरोकारवाला संग अन्तरक्रिया तथा RRT, स्वास्थ्य कर्मचारी परिचालन	५०
१४	स्वास्थ्य चौकीको न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यान्वयन, सुद्रिधिकरण तथा समिक्षा (स्वास्थ्य चौकीको न्युनतम सेवा मापदण्ड कार्यक्रम शमिक्षा)	१३०
१५	मातृ तथा नवाशिशु कार्यक्रम	१००

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

१६	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वाम सेविका कार्यक्रम (पोशाक, प्रोत्साहन, यातायात खर्च, वार्षिक समिक्षा, गोष्ठी र दिवस मनाउने खर्च समेत)	८३०
१७	आधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको लागि औषधि र स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्री (PPE बाहेक) खरिद तथा औषधि लगायतका ढुवानी तथा रिप्यारिंग र वितरण समेत	२५००
जम्मा		७०३९

श्रोतः पालिकाको स्वास्थ्य नीति, स्वास्थ्य योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

३. जनसांख्यिक स्थिति

३.१ वडा अनुसार जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा घरधुरी संख्या
१	१६०३	१६४४	३२४७	
२	२१६०	२२८५	४४४५	
३	२४८५	२३०१	४७८६	
४	२७८०	३२६३	६०४३	
५	३२४२	३४७९	६७२१	
६	२७१७	२६७२	५३८९	
७	१४०७	१२७४	२६८१	
८	१६२९	१७५६	३३८५	
९	१५८१	१५६८	३१४९	
जम्मा	१९६०४(४८.७%)	२०२४२(५१.३%)	३९८४६	७२३५

श्रोत : केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०७८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकाको ९ वडाहरूको कुल जनसंख्या ३९८४६ रहेको छ । कुल जनसंख्यामध्ये महिला १९६०४ (४८.७%) र पुरुष २०२४२ (५१.३%) रहेको छ । वडागत रूपमा हेर्दा वडा न. ५ मासबैमन्दा धेरै जनसंख्या (६७२१) र सबैमन्दा कम जनसंख्या वडा न. ७ मा (२६८१) बसोबास गरेको पाइन्छ ।

३. रजातजाती अनुसार जनसंख्याको विवरण

क्र.स.	जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	मुस्लिम	६११६	१७.५१
२	तेली	४४२३	१२.६६
३	यादव	२४६४	७.०७
४	कलवार	१६१४	४.६२
५	कुर्मी	१५७९	४.५२
६	ब्राह्मण (तराई)	१५२१	४.३५
७	दुसाद/पास्वान	१४९१	४.२७
८	ब्राह्मण (पहाड़)	१३६७	३.९१
९	कानू	१३२५	३.७९
१०	मल्लाह	१२७१	३.६४
११	कठ्बनिया	१२३३	३.५३
१२	कायस्थ	१०७४	३.०७
१३	कोईरी/कुशवाहा	१०७१	३.०७
१४	राजपुत	८५८	२.४६
१५	तत्मा/तात्वा	८१०	२.३२
१६	लोहार	७६१	२.१८
१७	चमार/हरिजान/राम	६७६	१.९३
१८	अन्य	४७८	१.३७
१९	धोबी	४४६	१.२८
२०	कुम्हार	४३९	१.२६
२१	सन्यासी/ दाशनामी	NA	१.२०
२२	हजाम/ठाकुर	NA	१.१४
२३	क्षेत्री	NA	१.०५
जम्मा		३४,९३७	१००%
श्रोत : केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८			

माथि तालिकामा उल्लेखित तथ्यांक केन्द्रिय तथ्यांक विभागवाट प्रकाशित राष्ट्रिय गणना २०६८ अनुसारयस नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै १७.५१ प्रतिशत मुस्लिम र सबै भन्दा कम १.०५ प्रतिशत क्षेत्री जातिको वसोवास रहेको छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

३.३ उमेर समुह अनुसार जनसंख्याको विवरण

उमेर समुह	महिला	पुरुष	जम्मा
कुल जनसंख्या	१६,६४७	१८,२९०	३४,९३७
०-४ वर्ष	१७४४	१७६७	३५११
५-९ वर्ष	२३७३	२६०८	४९८१
१०-१४ वर्ष	२३१७	२५५२	४८६९
१५-१९ वर्ष	१४६२	१८८६	३३४८
२०-२४ वर्ष		१४१९	२७२८
२५-२९ वर्ष			
३०-३४ वर्ष	१३५७		
३५-३९ वर्ष			२२०२
४०-४४ वर्ष			२२०२
४५-४९ वर्ष			
५०-५४ वर्ष			
५५-५९ वर्ष		४७३	९४३
६०-६४ वर्ष		५०८	९०९
६५-६९ वर्ष		३४९	६६१
७०-७४ वर्ष		२३३	४२७
७५ देखि माथि		१७८	३५१

श्रोत : केन्द्रिय तथ्यांक विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

माथि तालिकामा उल्लेखित तथ्यांक केन्द्रिय तथ्यांक विभागवाट प्रकाशित राष्ट्रिय गणना २०६८ अनुसारयस नगरपालिकामा सबै भन्दा धेरै ५ देखि ९ वर्ष उमेर समुह का ४९८१ जना मध्ये महिला २३७३ जना र पुरुष २६०८ जना रहेको छ र सबै भन्दा कम ७५ देखि माथिकाउमेर समुहका ३७१ वर्ष वसोवास रहेको छ।

३.४ स्वास्थ्यकार्यक्रमसंबद्ध लक्षित जनसंख्याको विवरण

लक्षित समुह	महिला	पुरुष	जम्मा
-------------	-------	-------	-------

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

कुल जनसंख्या	NA	NA	४४३५१
१ वर्ष मुनिका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	८५०
१२-२३ महिना सम्मका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	८४५
०-२३ महिना सम्मका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	१६९५
०-५९ महिनासम्मका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	४२२०
६-५९ महिनासम्मका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	३७९७
१२-५९ महिना सम्मका वालवालिकाहरुको संख्या	NA	NA	३३७२
अनुमानित जीवित जन्मको संख्या	NA	NA	८५०
अनुमानितगर्भवती महिलाहरुको संख्या	NA	NA	९९४
१५-४९ वर्षका महिलाहरुको संख्या	NA	NA	११४१९
१५-४९ वर्षका विवाहित महिलाहरुको संख्या	NA	NA	९६७९
१०-१९ वर्षका किशोरकिशोरीहरुको संख्या	NA	NA	८०९७
६० वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या	NA	NA	४१८६

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (एच.एम.आइ.एस.आ.व. २०७९/८०)

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, व्यवस्थापन महाशाखाबाट यस गौर नगरपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को लागि उपलब्ध गराएको स्वास्थ्य कार्यक्रमका लागि लक्षित जनसंख्याजम्मा ४४३५१ रहेको छ । लक्षित जनसंख्या मध्ये १ वर्ष मुनिको ८५०, ६ महिनादेखि ५९ महिनाको वालवालिकाहरुको संख्या ३७९७, ०-२३ महिना सम्मको १६९५, अनुमानित जीवित जन्म ८५०, अनुमानित गर्भवती महिला ९९४ र १५-४९ वर्षका विवाहित महिला हरुको संख्या ९६७९ र १०-१९ वर्ष का किशोरकिशोरीहरुको संख्या ८०९७ रहेको छ ।

४ स्वास्थ्य संस्थासम्बन्धी सुचकहरु

४.१ स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको प्रकार	नाम- संख्या	स्थान/वडा नं.	कैफियत
सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरु				
१	प्राथमिक अस्पताल	छैन	छैन	
२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	छैन	छैन	
३	स्वास्थ्य चौकी	गौर स्वास्थ्य चौकी-१	सिरसिया, वार्ड ९	
४	सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	छैन	छैन	
५	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र -१	सवगाडा- वार्ड ६	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

क्र.सं.	संस्थाको प्रकार	नाम- संख्या	स्थान/वडा नं.	कैफियत
६	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	६	वार्ड १,२,४,५,७,८	
७	मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य केन्द्र	गौर मात्री तथा नवशिशु क्लिनिक-१	मजुकुटीया-३	
८	प्रसुति केन्द्र भएका स्वास्थ्य संस्था	गौर स्वास्थ्य चौकी-१	सिरसिया-वार्ड ९	
९	आयुर्वेदिक औषधालय\क्लिनिक	छैन	छैन	
१०	गाउँघर क्लिनिक	गौर स्वास्थ्य चौकी-१	सिरसिया-वार्ड ९	
११	खोप क्लिनिक	नौं वटै सरकारी स्वास्थ्य संस्था	सबै वडा	
१२	किशोर किशोरी मैत्री सेवा भएका	गौर स्वास्थ्य चौकी-१	सिरसिया- वार्ड ९	
१३	बि.ई.ओ.एन.सी (आधारभूत)सेवा उपलब्ध संस्था	छैन	छैन	
१४	सि.ई.ओ.एन.सी (अपरेसन सेवा) उपलब्ध संस्था	छैन	छैन	
१५	सुरक्षित गर्भपतन सेवा भएका संस्था	गौर स्वास्थ्य चौकी-१, गौर प्रदेशिक अस्पता -१	वार्ड ९ र ३	
१६	प्रयोगशाला सेवा भएका संस्था	छैन	छैन	
१७	परिवार नियोजनका ३ विधि (कण्डम, पिल्स, डिपो) उपलब्ध संस्था	नौं वटै सरकारी स्वास्थ्य संस्था	सबै वडा	
१८	परिवार नियोजनका ५ विधि (आई.यु.सि.डी., ईम्प्लान्ट समेत) उपलब्ध संस्था	मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य केन्द्र-१ र गौर अस्पताल चौकी-१	वार्ड ३	
१९	एकसेरे सेवा भएका संस्था	छैन	छैन	
२०	अल्ट्रासाउन्ड सेवा भएका संस्था	छैन	छैन	
२१	क्षयरोग उपचार केन्द्र	नौं वटै सरकारी स्वास्थ्य संस्था	सबै वडा	
२२	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको संख्या	६५	सबै वडा	
२३	सरकारी स्वास्थ्य संस्था नभएका वडा	छैन	छैन	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

क्र.सं.	संस्थाको प्रकार	नाम- संख्या	स्थान/वडा नं.	कैफियत
२४	नजिको रेफरल अस्पतालको नाम	प्रदेशिक अस्पताल गौर	वार्ड ३	
निजी स्वास्थ्य संस्थाहरु				
१	विशिष्टिकृत अस्पताल	छैन	छैन	
२	जनरल अस्पताल /मेडिकल कलेज	छैन	छैन	
३	पोलिक्लिनिक	NA	NA	
४	क्लिनिक (जम्मा)	NA	NA	
५	डेन्टल क्लिनिक	NA	NA	
६	आँखा क्लिनिक	NA	NA	
७	आयुर्वेदिक क्लिनिक	NA	NA	
८	प्रयोगशाला	NA	NA	
९	ओषधि पसल (फार्मसी)	NA	NA	
स्रोत: गौर नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा				

४.२ स्वास्थ्य संस्थाहरुको भौतिक पूर्वाधारको विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्यसंस्थाको नाम	विवरण											एम्बुल न्स जाने वाटोको सुविधा
		जग्गाको स्वामित्व	आपनै भवन	कोठाको संख्या पर्यास	प्रशुति केन्द्र भए कोठा को संख्या	कर्मचारी आवासको व्यवस्था	तारबार तथा पर्खालको व्यवस्था	खानेपा नीको व्यव स्था	२४सै घण्टा विद्युत\सौर्य उर्जाको व्यवस्था	फोहोर व्यव स्थापन	सेवाग्राहिका लागि शौचालय	शौचालयमा पानीको व्यवस्था	
१	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -१		✓	३	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -२		✓	३	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
३	गौर एम.सि.एच. क्लिनिक- ३		✓	३	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓
४	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -४		✓	३	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓
५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -५		✓	३	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
६	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र — ६		✓	५	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
७	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -७		✓	३	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
८	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -८		✓	३	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
९	गौर स्वास्थ्य चौकी- ९		✓	५	२	१	-	✓	✓	-	✓	✓	✓

४.३ गुणस्तर सुधार तथा न्यूनतम सेवा मापदण्ड (MSS)को अवस्था

MSS मुल्याङ्कन मिती: २०७९/०४/११

क्र.सं.	संस्थाको नाम	गुणस्तर सुधार समितिको गठन	गुणस्तर सुधार समिति को नियमित बैठक	स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमित मासिक बैठक	न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुसार मुल्याङ्कन गरेको	न्यूनतम सेवा मापदण्डको स्कोर (प्रथम मुल्याङ्कन)	न्यूनतम सेवा मापदण्डमाको स्कोरमा(प्रगति प्रतिशत)	न्यूनतम सेवा मापदण्डमाको स्कोरमा(प्रगति प्रतिशत)	कैफियत
१	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -१	छ	छ	छ	NA				
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -२	छ	छ	छ	NA				
३	गौर एम.सि.एच. क्लिनिक- ३	छ	छ	छ	NA				
४	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -४	छ	छ	छ	NA				
५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -५	छ	छ	छ	NA				
६	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र-६	छ	छ	छ	NA				
७	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -७	छ	छ	छ	NA				
८	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -८	छ	छ	छ	NA				
९	गौर स्वास्थ्य चौकी- ९	छ	छ	छ	छ	७४%	५५%	-१९%	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

५. स्वास्थ्यका क्षेत्रको मानव संशाधनको अवस्था

क्र. सं.	स्वास्थ्यसंस्थाको नाम	स्वीकृत दरबन्दी संख्या	पदपुर्ति संख्या	कार्यरत				
				स्थायी दरबन्दी	करार (केन्द्र वा प्रदेश स्रोत)	स्थायी (फाजि ल)	करार (स्थानीय श्रोत)	जम्मा
१	नगरपालिका स्वास्थ्यशाखा	३	३	३	-	-	-	३
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - १	२	२		२	-	-	२
३	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र -२	२	३	१	२	-	-	३
४	गौर एम.सि.एच. क्लिनिक- ३	-	२	१	१	-	-	२
५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ४	२	२		२	-	-	२
६	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ५	२	२		२	-	-	२
७	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र — ६	२	२	-	३	-	-	३
८	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ७	२	२	१	१	-	-	२
९	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ८	२	२	१	१	-	-	२
१०	गौर स्वास्थ्य चौकी- ९ (वधिरड सेन्टर)	७	७	२	५	-	-	७

६. स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

६.१ स्वास्थ्य सूचना व्यवस्थापनको अवस्था

क्र. सं.	संस्थाको नाम	HMS रिपोर्टिङ को लागि फोकल व्यक्ति तोकेको	HMS प्रतिवेदन ई- रिपोर्टिङ संस्था आफैले गर्ने गरेको	e-LMS प्रतिवेदन लागु भएको	HMS इ- प्रतिवेदनको मासिक वैठकमा समिक्षागर्ने गरेको	मासिक बैठकमा मासिक लक्ष्य तथा प्राप्तिको समिक्षा गरि कार्ययोजना तयार गर्ने गरेको	HMS कोप्रतिवेदन बुझाइएकोप्रतिशत (आ.ब. २०७८/७९)	HMS कोप्रतिवेदन बुझाइएकोप्रतिशत (आ.ब. २०७९/८०)	कैफियत		
		डाटापुर्णता प्रतिवेदन बुझाइएको	समयमै प्रतिवेदन बुझाइएको	डाटापुर्णता प्रतिवेदन बुझाइएको	समयमै प्रतिवेदन बुझाइएको						
	नगरपालिका स्वास्थ्यशा खा	छ	छ	छ	छ	छ	१००	९९.०७	१००	५०.८	अनियमित वैठक
१	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड १	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	४९.७	
२	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड २	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	१६.७	
३	गौर मातृ तथा बाल स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ३	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	६३.९	
४	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ४	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	८३.५	
५	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ५	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	२५	
६	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ६	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	२५	
७	आधारभूत स्वास्थ्य	छ	छैन	छैन	छैन	छ	१००	१००	१००	२५	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

	केन्द्र, वार्ड ७										
८	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ८	छ	छैन	छैन	छन	छ	१००	३३.३	१००	७५	
९	गौर स्वास्थ्य चौकी-९	छ	छ	छ	छैन	छ	१००	५०.०	१००	७५	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

६.२ नियमित तथ्याङ्क गुणस्तर मुल्याङ्कन (आर.डि.क्यु.ए.)को अवस्था

RDQA मुल्याङ्कन मिती: २०८०/०२/२९

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	आर.डि.क्यु.ए. स्कोर		गत चौमासिकमा आर.डि.क्यु.ए. गरिएको	आर.डि.क्यु.ए. बाट प्राप्त कार्ययोजना कार्यान्वयन गरेको	कैफियत
		प्रणाली मुल्याङ्कन स्कोर	तथ्याङ्क मुल्याङ्कन स्कोर			
	नगरपालिकाको समग्र अवस्था	२.२९	२.३८	छ	छ	
१	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड १	NA	NA	NA	NA	
२	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड २	NA	NA	NA	NA	
३	गौर मातृ तथा बाल स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ३	NA	NA	NA	NA	
४	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ४	NA	NA	NA	NA	
५	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ५	NA	NA	NA	NA	
६	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ६	NA	NA	NA	NA	
७	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ७	NA	NA	NA	NA	
८	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ८	NA	NA	NA	NA	
९	गौर स्वास्थ्य चौकी- ९ र गौर मातृ तथा बाल स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ३	२.८	१.०	छ	छ	

७. सेवा प्रवाह तथा उपयोगको अवस्था

७.१ खोप कार्यक्रम

क्र.स.	खोप सेवा सुचकहरू	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
१	बि. सि.जि कभरेज प्रतिशत	१२२.८	१२८	१६१.६	१११.७
२	डि.पि.टि. हेप. बि. हिब.-३ कभरेज प्रतिशत	८९.५	९५.१	९३	१०६.२
३	दादुरा-रुबेला कभरेज प्रतिशत	६०.१	९६.३	८९	८२
४	पोलियो-३कभरेज प्रतिशत	९१.५	७८.४	९८.८	१०२.१
५	टि.डि.१टि.डि प्लस कभरेज प्रतिशत	१२०.७	१०४.४	१०९	८८.७
६	जे.ई. कभरेज प्रतिशत	८८.५	१०८.२	९५.४	८३.७
७	पूर्ण खोप कभरेज प्रतिशत	६०.१	९६.३	८९	८२
८	बि.सि.जि/दादुरा-रुबेला ड्रप आउट प्रतिशत	३५.५	२८.९	४४.७	२७
९	डि.पि.टि. हेप. बि. हिब. ड्रप आउट प्रतिशत	२१.८	२०.८	१४.८	७.१
१०	बि.सि.जि भ्याक्सिनको खेर जाने दर	५८.८	६५.८	६४.४	७९
११	डि.पि.टि. पेन्टा भ्याक्सिनको खेर जाने दर	१९.४	२१.५	१५.९	२४

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

यस गैर नगरपालिकाको आ.व.२०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/८० को खोप सेवाको उपयोग तथा सेवाको कभरेजको ट्रेन्ड हेर्दा सन्तोषजनक पाइए पनि अझै नियमित प्रयास तथा दुरदराजमा रहेका जनतालाई समान रूपमा खोप सेवाको पहुँच पु-याउन विभिन्न थप सृजनात्मक प्रयास गर्नुपर्ने जरुरी देखिन्छ । यस नगरपालिकामा बि.सि.जि. खोपको कभरेज चार वर्षको तुलना गर्दा १००% भन्दा माथि रहे पनि बि.सि.जि/दादुरा-रुबेला ड्रप आउट १०% भन्दा माथि (२७%) रहेको पाईन्छ । नगरपालिकाको पूर्ण खोपको कभरेज क्रमशः आर्थिक वर्षमा २०७६/०७७ को (६०१%), २०७७/०७८ को (९६.३%), २०७८/०७९ (८९%) र २०७९/८० को (८२%) सन्तोषजनक नै रहेको पाइन्छ । माथिको सम्पूर्ण सूचकहरू त्यति

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमशः सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम, खोप क्लिनिक र गाउघर क्लिनिक संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

७.२ आमा सुरक्षातथा परिवार नियोजन कार्यक्रम

क्र.स.	आमा सुरक्षा कार्यक्रम सुचकहरू	आ.व. २०७६।७७	आ.व. २०७७।७८	आ.व. २०७८।७९	आ.व. २०७९।८०
१	प्रोटोकल अनुसार १ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको प्रतिशत	७५.८	८५.६	५८.७	७०.१
२	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको प्रतिशत	३४.३	३८.९	२५.९	६२.७
३	१८० दिनको आइरन र फोलिक एसिड प्राप्त गर्ने गर्भवति महिलाको प्रतिशत	२०.१	१९.९	२५.९	६२.७
४	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने महिलाको प्रतिशत	२६६.७	१५२.७	१७६.८	३३३.४
५	दक्ष प्रसुतिकर्मीबाट सेवा पाएका	२४८.३	११६.९	१७२.३	३३३.४
६	प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर- प्रसुति जाँच गराउनेको प्रतिशत	१७.२	१०.४	१२५.९	८
७	सुत्केरी भए पश्चात भिटामिन ए पाएका महिला	१.५	१०.३	१५.७	८.४
८	सुत्केरी भए पश्चात IFA पाएका	४.६	३	१०.९	८
९	संस्थागत सुत्केरी मध्ये आमा सुरक्षा प्रोत्साहन भत्ता लिनेको प्रतिशत	७७.९	६०.३	७०.५	८
१०	संस्थागत सुत्केरी मध्ये चारपटक गर्भ जाँच गराए वापतको प्रोत्साहन लिने को प्रतिशत	७७.८	२३.८	१००	५२.३
११	गर्भवतीको कारणले हुने महिलाको जम्मा मृत्यु संख्या	०	०	०	०
१२	जन्मेको २८ दिन भित्र हुने बच्चाको जम्मा मृत्यु संख्या	०	०	१	०
१३	विवाहित महिलाले परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने दर प्रतिशत (OPR)	४	५	८	८
१४	उत्तर प्रसुति अवस्थाका सुत्केरी महिलाहरूले आइ.यु.सि.डि/इम्प्लान्ट प्रयोग गर्ने दर (संख्या)	१/०	७/०	०/०	०/०

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

यस गैर नगरपालिकाको आमा सुरक्षा तथा परिवार नियोजन कार्यक्रमको विश्लेषण गर्दा मातृ सेवा तथा गर्भवति सेवाहरूमा विभिन्न नयाँ र सृजनात्मक प्रयासहरू गरिरहँदा पनि यहाँका सम्पूर्ण गर्भवती महिलाहरूले स्वास्थ्य संस्थामा गई नियमित गर्भ जाँच गराउँन नसकेको देखिन्छ । गत आर्थिक वर्षको (२०७९ /८०) तथ्यांक हेर्दा जम्मा ६२.७ प्रतिशत महिलाले मात्र प्रोटोकल (४,६,८,९, महिना) अनुसार ४ पटक पुर्व-प्रसुती गर्भ जाँच गराएको पाइन्छ । ८० दिनको आइरन र फोलिक एसिड प्राप्त गर्ने गर्भवती महिलाको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को २०.१%, १९.९%, २५.९% र ६२.७% रहेको छ । विगत चार वर्षक ट्रेन्ड विश्लेषण गर्दा यी सुचकहरूक प्रगति बढेको देखिन्छ । यस न.पा.स्थित प्रादेशिक अस्पताल र एउटा वार्धिग सेन्टर संचालनमा रहेको हुनाले स्वास्थ्य संस्थामा सुत्करी हुने महिलाको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को २६६.७%,

१५२.७%, १७६.८% र ३३३.४% प्रतिशत रहेको छ । प्रोटोकल अनुसार ३ पटक उत्तर-प्रसुती जाँच गराउनेको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८०को १७.२%, १०.४%, १२५.९% र ८% रहेको छ । आ.व. २०७८/७९मा सुत्करी भए पश्चात । FA पाएको दर १०.९% रहेकोमा आ. व. २०७९/०८० मा ८% रहेको देखिन्छ । विवाहित महिलाले परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने दर (CPR) क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८०को ४%, ५%, ८% र ८% रहेको छ । विगत आ व को तुलनामा यस आ व को प्रगति बढेको देखिन्छ । यस आ व २०७९/०८० मा LARC सेवा सुचारू भएको हुनाले योसुचकमा प्रगति बढेको देखिन्छ । माथिको सम्पूर्ण सूचकहरू त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमशः सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ । थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने, LARC सेवाको विस्तार र आवश्यक औषधि आपूर्तिलाई नियमित रूपमा परिपूर्ति गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ । यदी तथ्यांकको हकमा underreporting भएमा गुणस्तर र timely reporting मा ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

७.३ एकिकृत बालस्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रम

क्र.स.	कार्यक्रम सुचकहरू	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
१	५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा झाडापखालाको प्रकोप प्रतिशत (incidence rate)	१८४.९	१५३.८	२०१	१४५.३

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

२	५ वर्ष मुनिका वालवालिकामा शिघ्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) को प्रकोप प्रतिशत	१९६.७	२२६.१	१८२.५	११८.२
३	५ वर्ष मुनिका वालवालिकाले झाडापखालाको औषधि (ORS/Zinc) प्राप्त गर्ने प्रतिशत	९२.२	९३	८७.५	९८
४	कम तौल भएका (२.५ के.जी. भन्दा कम) नवजात शिशुहरूको प्रतिशत	१७.६	६३	१७.३	१०.७
५	वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ वालवालिकाको प्रतिशत	३९.६	४८.७	४७.३	६५.४
६	६ महिना देखि ५ वर्षका वालवालिकाले जुकाको औषधि प्राप्त गर्ने (संख्या)	८४७१	३१५३	१०२६८	७३६०
७	६ महिना देखि ५ वर्षका वालवालिकाले भिटामिन ए प्राप्त गर्ने (संख्या)	८४७१	३१५३	१०२६८	८३८४

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली (HMIS/DHIS2)

यस गैरे नगरपालिकाको एकिकृत वाल स्वास्थ्य कार्यक्रम र पोषण कार्यक्रमको विश्लेषण गर्दा ५ वर्ष मुनिका वालवालिकामा झाडापखालाको प्रकोप दर क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को १८४.९%, १५३.८%, २०१% र १४५.३% रहेको छ। तर ५ वर्ष मुनिका वालवालिकाले झाडापखालाको औषधि (ORS/Zinc) प्राप्त गर्ने प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को ९२.२%, ९३%, ८७.५% र ९८% रहेको पाईन्छ। ५ वर्ष मुनिका वालवालिकामा शिघ्र श्वासप्रश्वास संक्रमण (ARI) को प्रकोप दर क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० आ.व. मा १९६.७%, २२६.१%, १८२.५% र ११८.२% रहेको छ। यी माथिका सुचकहरूलाई विश्लेषण गर्दा प्रगति सुधारउन्मुख र सन्तोषजनक देखिन्छ। कम तौल भएका (२.५ के.जी. भन्दा कम) नवजात शिशुहरूको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को १७.६%, ६३%, १७.३% र १०.७% रहेको छ। वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०-२ वर्षका नयाँ वालवालिकाको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को ३९.६%, ४८.७%, ४७.३% र ४६५.४% रहेको छ। माथिको सूचकहरू त्यति उत्साहजनक नभए पनि प्रत्येक वर्ष क्रमशः सूचकहरूमा सुधार भइरहेको देखिन्छ र थप सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने र वृद्धि अनुगमनको लागि

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

आवश्यक औषधि, उपकरण र सेवामा पहुँच बढाउन अभिभावकलाई प्रभावकारी परामर्श सेवाको जरुरी देखिन्छ र underreporting हुन नदिन प्रयासरत रहनु पर्ने देखिन्छ ।

७.४ सर्वा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम सुचकहरू	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
१	दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको संख्या	५८	६३	६५	६०
२	एच.आई.भि.परिक्षण विरामीको संख्या	८५६	१८०१	३०९३	४५७०
३	नयाँ एच.आई.भि.पोजेटिभ विरामीको संख्या	२५	१८	१४	१९
४	नयाँ कालाजार विरामीको संख्या	०	०	०	०
५	नयाँ कुष्ठरोगी विरामीको संख्या	०	१	३	८
६	नयाँ डेङ्गु विरामीको संख्या	०	०	०	०
७	नयाँ मलेरिया विरामीको संख्या	५	३	२	३

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

यस गौर नगरपालिकाको सर्वा रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको विवरण गर्दा दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/८० को संख्या ५८, ६३ र ६५ तथा ६० जना रहेका छन् । एच.आई.भि.परिक्षण विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/८० को संख्या पनि बढ्दो रहेको छ । नयाँ एच.आई.भि. पोजेटिभ विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७९/८० को २५, १८, १४, १९ जना रहेका छन् । नयाँ कालाजार विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७८/०७९ को संख्या शुन्य रहेको छ । नयाँ कालाजार विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७८/०७९ को शुन्य रहेको छ । नयाँ कुष्ठरोगी विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७८/०७९ मा ३ जना र आ.व. २०८९/१०८० मा ८ जना रहेको छ । नयाँ डेङ्गु विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७ देखि २०८९/१०८० सम्म मा शुन्य रहेको छ भने नयाँ मलेरिया विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/१०८० को ५, ३, २ र ३ जना रहेका छन् ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

७.५ ओ.पि.डि जाँचको तथ्याङ्क

क्र.सं.	ओ.पि.डि जाँचका सुचकहरू	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
१	ओ.पि.डि सेवा लिने जनसंख्याको प्रतिशत	२७.३	२६.५	४६.५	४६.३
२	ओ.पि.डि जाँच गरिएका नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	११८६४	१०६६८	१८८०९	१८६३१
३	ओ.पि.डि जाँच गरिएका पुरुष नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	५४४७	४९००	८४२८	७४८६
४	ओ.पि.डि जाँच गरिएका महिला नयाँ विरामीको जम्मा संख्या	६४१७	५७६८	१०३८१	९९१४५

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

यस गैर नगरपालिकाको ओ.पि.डि. जाँचको सूचकहरूको विश्लेषण गर्दा ओ.पि.डि. सेवा लिने जनसंख्याको प्रतिशत क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को २७.३%, २६.५%, ४६.५% ४६.३% रहेको छ। ओ.पि.डि. जाँच गरिएका जम्मा विरामीको संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८०को १९७९०, २३३०६, ३२७४० र २९२९८ जना रहेका छन्। ओ.पि.डि.जाँच गरिएका नयाँ विरामीको जम्मा संख्या क्रमशः आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७८/०७९ र आ.व. २०७९/०८० को ११८६४, १०६६८, १८८०९ र १८६३१ जना रहेका छन्। माथिको सम्पूर्ण सूचकहरूमा प्रत्येक वर्ष सुधार भइरहेको देखिन्छ। सेवामा सुधार र सबैको पहुच को लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

७.६ समावेशी सम्बन्धी तथ्याङ्क (विशेष उमेर, समुह, जाति, सामाजिक पहुचको अवस्था)

क्र.सं.	सुचकहरू	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८	आ.व. २०७८/७९	आ.व. २०७९/८०
१	नयाँ ओ.पि.डि सेवा लिनेहरूको लिङ्ग अनुपात (पुरुष/महिला)	५४	५४	५५.१	५९.५
२	६० वर्ष भन्दा माथिका जनसंख्याले नयाँ ओ.पि.डि सेवा प्राप्त गर्नेको संख्या	२४२४	४३३०	४३५८	७६९५

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

३	पालिकामा बसोबास गर्ने प्रमुख तिन जनजातिले स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्नेको नयाँ जाँच संख्या	६	८	३५९	३२
४	स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएका वडाहरुको जम्मा संख्या	०	०	०	०
५	आउटरिच क्लिनिक संचालनमा नरहेको संस्था/वार्डको संख्या	८	८	८	८
६	स्वास्थ्य संस्थाद्वारा संचालन गरिएका आउटरिच क्लिनिकको प्रतिशत	८१.८	६५.५	१००	६६.७
७	आउटरिच क्लिनिक मार्फत सेवा पाएका संख्या	७२७	२९७	४०३	२३५
८	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेवीकाको प्रतिवेदन प्रतिशत	१४.४	५०.६	९८.१	१००
९	म.स्वा.स्वम.से. मार्फत सेवा पाएका जम्मा सेवाग्राहीको संख्या	४६०	१३६८	४३९२	४६६४

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

७.७ प्रमुख दश रोगहरूको अवस्था

क्र. सं	प्रमुख रोगहरू २०७७/७८	संख्या	प्रमुख रोगहरू २०७८/७९	संख्या	प्रमुख रोगहरू २०७९/८०	संख्या
१	PUO	१८९१	PUO	२०३९	PUO	१६९२
२	Gastritis	१०२७	Headache	१५०८	Gastritis	१३२४
३	Scabies	१०२२	Gastritis	१२२५	Abscess cases	११८२
४	Headache	९९९	Abscess cases	१०६१	Headache	१०६५
५	Fungal Infection	८२४	Backache	१०३४	Fungal Infection	९५३
६	Abscess cases	८०६	Fungal Infection	९४९	Fungal Infection	९५३
७	URTI	७९३	URTI	९२९	Worm Infestation	९०९
८	LRTI	५६३	Scabies Cases	८६४	Presumed non infectious diarrhoea	८८३

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

९	Backache	५५७	Diarrhoea	८५२	Scabies	७७२
१०	Intestinal Worms	४९५	Typhoid (Enteric fever)	८३७	Backache	७४९

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

यस गैर नगरपालिकाको प्रमुख दश रोगहरु आ.व. २०७७/०७८, २०७८/०७९ र २०७९/०८० को विश्लेषण गर्दा हरेक वर्ष प्राय एकै किसिमको रोगहरु प्रमुख दश रोग भित्र रहेको छ । क्रमशः रोगहरुमा सुधारको लागि समुदायमा विभिन्न स्तरमा सेवा सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

७.८ स्वास्थ्य संस्था अनुसार स्वास्थ्य सुचकहरूको अवस्था (आ.व. २०७९।८०)

क्र. सं.	स्वास्थ्यसंस्थाको नाम	सुचकहरू											ओ.पि.डि जाँच गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको जम्मा संख्या
		डि.पि.टि. हेप. बि. हिब.-३ कभेरज (%)	पुर्ण खोप कभेरज (%)	डि.पि.टि. .हेप.बि. हिब. ड्रप आउट (%)	वि.सि.जि भ्याक्सि नकोखेर जाने दर	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक पुर्व- प्रसुति गर्भ जाँच गराउने महिलाको (%)	प्रोटोकल अनुसार २ पटक घरभेट उत्तर- प्रसुति जाँच गराउनेको %	उत्तर प्रसुति अवस्थाका सुकेरी महिलाहरूले आइ.यु.सि.डि तथा इम्प्लान्ट प्रयोग गर्ने संख्या	स्वास्थ्य संस्थामा सुकेरी हुने महिलाकोसं ख्या	५ वर्ष मुनिका वालवालिकाले झाडापखाला को औषधि (CRS/ZI nc) प्राप्त गर्ने %	वृद्धि अनुगमनमा दर्ता गरिएका ०- २ वर्षका नयाँ बालवालिका को %	दर्ता गरिएका नयाँ क्षयरोगी विरामीको संख्या	
	नगरपालिकाको समग्र अवस्था	१०६.२	८२	७.१	७९	६२.७	९४.८	०	३०५६	९८	६५.४	६०	१८६३१
१	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड १	८५.३	६०.९	२०.३	८०	६४.३	०	०	०	१००	६४.५	१२	१४९९
२	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड २	१०६.८	४५.२	-३२	७८.६	४९.५	५४.५	०	०	१००	५०.८	१२	१९१६
३	गौर MCH, वार्ड ३	१८८.८	१२९.५	८.२	८५.६	७३.८	४७८.९	०	२८००	८६.९	६७.९	१०	०
४	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ४	८६.४	७६.८	१५.६	६७.३	४२.६	५७.२	०	०	१००	५९.६	६	१२५४
५	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ५	४६.९	५४.९	३८.५	६२	५१.१	४५.४	०	०	१०१.१	२७.८	३	२०६४
६	सहरी स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ६	१३४.५	८२.८	४.९	६२.७	९०.८	९३.६	०	०	९९.२	५०.६	५	३१२६
७	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ७	१०३.५	१०१.८	९.२	७८.१	७९.७	५९	०	०	१२९	११५.८	३	३६७२
८	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, वार्ड ८	१०८	१०६.७	-३.८	८१.१	८०.८	२१.८	०	०	९८.५	७४.३	७	३१८५

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

१	स्वास्थ्य चौकी,वार्ड ९/गौर एम.सि.एच-३	११०.४	९७	-२१.३	८६.४	३९.१	२९	०	२२	९४.१	९४५.९	२	१९१५
---	--	-------	----	-------	------	------	----	---	----	------	-------	---	------

श्रोत: स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली(HMIS/DHIS2)

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

८. वित्तीय श्रोत, स्वास्थ्य बिमा तथा अन्य व्यवस्थापकीय पक्ष

८.१ स्वास्थ्य क्षेत्रको बारिक बजेट तथा खर्चको अवस्था

८.२ स्वास्थ्य बिमा कार्यान्वयनको अवस्था(Information not available)

वडा नं.	परिवार संख्या	स्वास्थ्य चिमा गर्ने परिवार संख्या	प्रतिशत

द.३ औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्रीखरिद तथा आपुर्ति व्यवस्थापनको स्थिति

कार्यहरू	आ.व. २०७९।८०	कैफियत
खरिद समितिको गठन	छ	
पालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि उचित कोठाको व्यवस्था भएको	छ	
पालिकामा ASL र EOP उचित व्यवस्थापन गरिएको	छ	
सामग्री प्राप्ति पश्चात गुणस्तर जाँच गर्ने व्यवस्था	छैन	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

पालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको नियमित स्टक इन्बेन्टरी जाँच गर्ने गरेको	छैन	
पालिकामा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि जिम्मेवार व्यक्ति तोकिएको	छ	
स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको नियमित रेकर्डि र रिपोर्टिङ गर्ने गरेको	छ	
स्वास्थ्य संस्थाहरुसम्म सामग्री दुवानीको व्यवस्थाको लागि साधनको व्यवस्था	छ	हरेक संस्थामा दुवानी खर्चको व्यवस्था गर्नु पर्ने
स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य सामग्री भण्डारणको लागि उचित कोठाको व्यवस्था भएको	छ	गौर स्वास्थ्य चौकी, वार्ड ९ मा मात्र छुटै कोठा रहेको
स्वास्थ्य संस्थाहरुमा माग अनुसारको औषधी तथा सामग्रीको आपुर्तिको व्यवस्था भएको	छ	आवश्यक संख्यामा कमि रहेको
स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट नियमित स्टक प्रतिवेदन गर्ने गरेको	छ	e-LMS त्रैमासिक प्रतिवेदन

८.४ अन्य व्यवस्थापकीय तथा जवाफदेहिता सम्बन्धी व्यवस्था (आ.व. २०७९/८०)

क्र.सं.	विवरण	अवस्था	कैफियत
१	स्वास्थ्य क्षेत्रका लागि आवश्यकनीति, योजना, रणनीतिर्जुमा गरिएको	छैन	
२	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक निर्देशिका तयार गरिएको	छैन	
३	नगरपालिकाको नियमित कार्यहरुको सूचना तथा प्रतिवेदन वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने गरेको	छ	
४	नगरपालिकाले सूचना प्रवाहका लागि मोवाइल एप सञ्चालनमा रहेको	छ	
५	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आर्थिक वर्षको अन्तिम लेखा परीक्षण गरिएको	छ	
६	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सामाजिक परीक्षण गरिएको	छैन	
७	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिएको	छ	
८	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुचना अधिकृत तोकिएको	छ	
९	नियमित रूपमा नगरपालिकाका जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरु र स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरुको संयुक्त वैठक बस्ने गरेको र निर्णयहरु कार्यान्वयन भएको	छ	
१०	प्रदेश तथा संघीय सरकार तथा अन्तर्गतिका निकायहरु वीच आवश्यकसमन्वय गरिएको	छ	

८.४ स्थानीय तहमा कार्यरत विकासका साझेदार संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	कार्यक्षेत्र	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	फोन नं.
१	नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (NHSSP)	स्वास्थ्य प्रणाली	जनकपुर धनुषा	आशा चौधरी	९८४२५८६००३

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

क्र.सं.	संस्थाको नाम	कार्यक्षेत्र	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	फोन नं.
२	यु.एन.एफ.पी.ए.	सुरक्षित मातृत्व र लैंगिक हिंशा	गौर न. पा.	रोशन अधिकारी	९८४६७०७०३०
३	आसमान नेपाल	किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य स्वास्थ्य	गौर न.पा.	डा. विरेन्द्र कुमार सिंह	९८६४१२०३९०
४	बागमती सेवा समाज नेपाल (BSWN)	क्षयरोग	गौर न.पा.	पुरुसोतम झा	९८५५०४०४४६
५	द लेप्रोसी मिसन नेपाल (TLMN)	कुष्ठरोग	गौर न.पा.	अन्जली चौधरी	९८४७६९२७०६
७	माण्डवी नेपाल, गौर	सुरक्षित मातृत्व	गौर न.पा.	ओमनारायण झा	९८०६८०६३५७

९. प्रमुख उपलब्धीहरू, समस्या तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरू

९.१ विगत तथा यस आ.ब. का प्रमुख प्रगति तथा उपलब्धीहरू

आ. ब. २०७९/८० का प्रगति तथा उपलब्धीहरू:

भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- ✓ गौर न.पा.को सबै वार्ड ६ र ८ मा बथो केन्द्रका स्थापना सकेको छ ।
- ✓ स्वास्थ्य शाखाको छुटै भवन र स्टोर व्यवस्थापन गरिएको छ ।

सेवा प्रवाह तथा गुणस्तर अभिवृद्धि

गौर न.पा.को ९ वटै स्थित स्वास्थ्य संस्था संचालनमा रहेको र नेपाल सरकारको मापदण्ड अनुसार निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा जनसमुदायमा प्रदान गरि रहेको छ ।

- ✓ सुरक्षित मातृत्व सेवाको गुणस्तर बढाउन र सेवामा पहुच पुर्याउन वार्ड नं. ६,८ र ९ मा स्थित स्वास्थ्य संस्थामा, वार्थिन सेन्टर संचालनमा ल्याएको छ ।
- ✓ वार्ड ३ स्थित नियमित खोप सेवा र सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने गौर न.पा. कै मातहतमा MCH क्लिनिक संचालनमा रहेको छ ।
- ✓ न.पा. को सम्पूर्ण वार्डमा सुत्केरी घर-भेट (PNC Home visit) कार्यक्रम लागु भई सकेको छ ।
- ✓ घरधुर सर्वेक्षण गरि पूर्ण खोप पालिका भनि गौर न.पा. लाई घोषणा गरि सकेको छ ।

- ✓ एउटा मात्र सुचिकृत स्वास्थ्य संस्था “गौर स्वास्थ्य चौकी ” मा न्युनतम सेवा मापदण्ड प्रत्येक ६/६ महिमा जाँच गरि कार्य योजन बनाई स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा सुधार ल्याउने प्रकृया लागु भएको छ ।
- ✓ सेवामा पहुच बढाउन सम्पूर्ण वार्डमा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका र आमा समूह गठन भएको ।
- ✓ न्युनतम सेवा मापदण्ड को **Dashboard**फ्लेस प्रिन्ट, नागरिक बडा पत्र, निःशुल्क वितरण गरिने औषधिहरु नामावली र संस्थाको सूचकहरुको अवस्था तथा प्रगति विवरणको फ्लेसहरु निर्माण गरि स्वास्थ्य संस्था मा **Display** भएको छ ।

सूचना व्यवस्थापन तथा उपयोग

- ✓ **HMS** रिपोर्टिङ र रेकोर्डिङ बारे कर्मचारीहरुलाई पनि **Onsite coaching** र **mentoring** दिएर सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाबाट स्वास्थ्य शाखालाई समयमा मासिक **online**रिपोर्टिङ **DHS** मा भएको छ ।
- ✓ नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा ई आपूर्ति व्यवस्थापन प्रणाली लागु भई आपूर्ति व्यवस्थापन तथा अनलाईन त्रैमासिक प्रतिवेदन प्रकृया सुचारु गरिएको छ ।
- ✓ गौर स्वास्थ्य चौकीमा तथ्यांकको गुणस्तर बढाउन ३/३ महिनामा गरिने नियमित तथ्यांक गुणस्तर जाँच प्रणाली **RDQA protocol** अनुसार लागु गरिएको छ ।
- ✓ आ.व. २०७९/८० मा स्थानिय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्यांकन (LISA) को सुरुवात गरि संस्थागत सुधारको लागि गौर न.पा.अघि बढेको छ ।
- ✓ गौर न.पा.को हेल्थ फ्याक्सिट तयार गरी वेबसाईटमा राख्न पहल गरिएको छ ।
- ✓

जनशक्ति व्यवस्थापन

- ✓ वार्थिंग सेन्टर संचालनको लागि SBA तालिम प्राप्त नर्स र सहयोगी कर्मचारी भर्ना गरिएको छ ।
- ✓ क्षमतावान र अनुभवी कर्मचारीलाई स्वास्थ्य संस्थाको आवश्यकता अनुसार रोटेशन गराईएको छ र ईन्चार्जसिप दिईएको छ ।
- ✓ सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा दरवन्दी र आवस्यकता अनुसारको स्वास्थ्यकर्मी र अन्य सहयोगी कर्मचारीको पदपूर्तिको छ ।

औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन

- ✓ सबै स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन गरि स्वास्थ्य सेवा प्रवाह तर्फ सुधारका लागि आवश्यक औषधि र उपकरणको व्यवस्थापन/खरिद गरिएको छ ।

- ✓ अपुग औषधि र उपकरण खरिदको लागि न.पा.को आन्तरिक बजेट रकम छुट्याईएको छ ।

९.२ विद्यमानसमस्या तथा चुनौतिहरू

भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- ✓ नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसारको स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवनहरू निर्माण नभएकोले स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा कठिनाई रहेको छ ।
- ✓ भवन संग संगै अन्य स्वास्थ्यका पूर्वाधार (जस्तै पानी, सुचना बोर्ड, घेरबेरा, फोहर आदि) को व्यवस्थापन नभएकोले स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा कठिनाई रहेको छ ।
- ✓ असुचिकृत आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको संख्या बढी भएर संस्थागत व्यवस्थापनमा पलिकलाई कठिनाई रहेको अवस्था छ ।

सेवा प्रवाह तथा गुणस्तर अभिवृद्धि

- ✓ आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाहरूमा न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसारको श्रोत-साधन, औजार, औषधि र उपकरण नहुदा नियमित सेवा संचालनमा कार्यरत कर्मचारिलाई अप्ठ्यरो भएको छ ।
- ✓ सबै स्वास्थ्य संस्थामा नर्सिंग कर्मचारी नभएकोले सुरक्षित मातृत्व सेवा प्रवाहमा कठिनाई ।
- ✓ श्रोत-साधन र तालिम प्राप्त कर्मचारीको कमीले परिवार नियोजन सेवा (LARCservice-Implant र IUD) कुनै पनि स्वास्थ्य संस्था मार्फत संचालनमा नरहेको अवस्था छ ।
- ✓ न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार गौर स्वास्थ्य चौकी/ वार्थिंग सेन्टरमा ल्याब सेवा नरहेको ।
- ✓ नियमित मासिक बैठक/ dataverification गर्न नसकेकोले स्वास्थ्य सेवाको प्रगति र समस्यामा नियमित छलफल र सुधारमा कमि रहेको छ ।
- ✓ वार्ड नं ९ बाहेक बांकी ८ वटा वार्डमा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, MCH क्लिनिक र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा दरबन्दी अनुसार कर्मचारी नभएको हुँदा नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड अनुसारको खोप तथा गाउँघरक्लिनिकसेवा सञ्चालन समस्या भएको ।

सूचना व्यवस्थापन तथा उपयोग

- ✓ कुनै पनि स्वास्थ्य संस्थामा desktop/Laptopउपलब्ध नरहेकोले मासिक रिपोर्टिंगको गुणस्तर व्यवस्थापनमा समस्या रहेको छ ।
- ✓ स्वास्थ्य शाखामा रहेको कम्पुटर सहायक (non-हेल्थ, untrained) ले datentry गर्दा daterror को समस्यालाई सुधार गर्न चुनौती पूर्ण रहेको छ ।
- ✓ प्रदेश सरकारबाट recording र reporting tools हरू पुग मात्र र समयमा नपठाएको अवस्था

- ✓ निजी स्वास्थ्य संस्थाबाट नियमित मासिक प्रतिवेदन स्वास्थ्य शाखामा नगरी रहेको अवस्थाले नगरपालिकाको १००% reporting On time प्राप्त गर्नुमा समस्या रहेको छ ।

जनशक्ति व्यवस्थापन

- ✓ गौर न.पा.मा असुचिकृत आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाको संख्या धेरै रहेको हुदा अस्थायी कर्मचारीमा बढी फेरबादल भई रहेको अवस्थाले स्वास्थ्य प्रवाहमा अनियमितता रहेको अवस्था छ ।

औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन

- ✓ नगरपालिकाको तथ्यांकमा आधारित औषधिको आपूर्ति नभएको अवस्था छ ।
- ✓ केन्द्र तथा प्रदेश सरकारबाट आउने औषधि समयमा नपठाउने र expiry मिति धेरै कम भएको पठाउने गरेको छ ।

अन्य

- ✓ स्वास्थ्य संस्थामा ठाउँको कमीले गर्दा त्यहाँ बाट निस्केको फोहोरको उचित व्यवस्थापनमा कठिनाई ।

९.३ प्राथमिकताका कार्यक्षेत्रहरू

भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार

- ✓ वार्ड ९ स्थित वार्थिंग सेन्टरको लागि भौतिक पूर्वाधार तथा संस्थागत सुधार गर्नु पर्ने
- ✓ वार्ड ३ स्थित जिल्ला MCH क्लिनिकको लागि भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्नु पर्ने
- ✓ वार्ड ७ स्थित थप वार्थिंग सेन्टरको लागि भौतिक पूर्वाधार तयार गर्नु पर्ने
- ✓ असुचिकृत आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरूलाई सुचिकृत गराउन प्रकृया अगाडी बढाउनु पर्ने

सेवा प्रवाह तथा गुणस्तर अभिवृद्धि

- ✓ गुणस्तर सेवा प्रवाहको लागि आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाहरूमा न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसारको श्रेत-साधन, औजार, औषधि र उपकरणको व्यवस्थापन हुनु पर्ने ।
- ✓ सुरक्षिर मातृत्व पालिका बनाउन, गर्भवती जाँच, सुत्केरी जाँच र संस्थागत सुत्केरी दरमा सुधार ल्याउनको लागि पालिकाले विशेष योजना ल्याउनु पर्ने (निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, घरभेट गर्भवती जाँच, फोन फलोअप/परामर्श, पोषण वितरण कार्यक्रम आदि) ।
- ✓ हरेक स्वास्थ्य संस्थामा कम्तिमा पांच वटा परिवार नियोजनको साधन व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
- ✓ न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार गौर स्वास्थ्य चौकी ल्याब सेवा सुचारू गर्नु पर्ने ।

- ✓ स्वास्थ्य सेवामा पहुच बढाउन वार्ड नं १-८ मा खोप तथा गाउँघरकिलनिकसेवा गर्नु पर्ने ।
- ✓ निर्वाचित जनप्रतिनिधि मार्फत आमा समुहको बैठकलाई सहजीकरण गरि दिनु पर्ने र स्वास्थ्य कर्मीले बैठक संचालमा प्राविधिक सहयोग गरि दिनु पर्ने ।
- ✓ जेष्ठ नागरिक, बिपन्न, अपांग, महिलातथा वालवालिकालाई लक्षित गरि एकिकृत स्वास्थ्य सेवा शिविर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन ।
- ✓ नगर क्षेत्रमा एउटा ब्लड बैंक स्थापना गर्न पहल तथा व्यवस्थापन ।
- ✓ नियमित अनुगमन, मुल्याङ्कनतथा समिक्षा ।
- ✓ स्वास्थ्य संस्थाको मासिक बैठकमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिको सदस्यको अनिवार्य उपस्थितिलाई जोड दिनु पर्यो ।

सूचना व्यवस्थापन तथा उपयोग

- ✓ नगरपालिकाको सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट स्वास्थ्य सुचनाहरुको र आपूर्ति व्यवस्थापनको मासिक प्रतिवेदन प्रतिवेदनको लागि अनलाई सेवावाट सुचारु गर्नको लागि desktop/Laptop र इन्टरनेट जडान गर्नु पर्ने ।
- ✓ स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई HMIS/DHIS2 e-reporting को तालिम दिईसबै संस्थावाट online reporting सुरु गर्नु पर्ने ।
- ✓ तथ्यांकको गुणस्तर बढाउन नियमित मासिक बैठक/audit/verification को लागि स्वास्थ्य संस्था र स्वास्थ्य शाखामा नियमित बैठक बस्नु पर्ने र छलफल गर्नु पर्ने ।

जनशक्ति व्यवस्थापन

- ✓ सबै स्वास्थ्य संस्थामा रहेका करारका कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम र अभिमुखीकरण दिई स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने ।
- ✓ परिवार नियोजन सेवा सुचारु गर्ने। npl ant र IUD को तालिम प्राप्त कर्मचारी भर्ना गर्नु पर्ने ।
- ✓ खोप तथा गाउँघरकिलनिकसेवा सञ्चालनको लागि आधारभूत स्वास्थ्य संस्था र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा कम्तिमा १/१ थप कर्मचारी भर्ना गर्नु पर्ने ।

औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन

- ✓ वार्षिक खरिद योजना बनाई टेन्डरप्रकृया मार्फत औषधि खरिद गर्नु पर्ने ।
- ✓ नगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवाको तथ्यांकमा आधारित औषधिको आपूर्ति गर्नु पर्ने ।
- ✓ स्वास्थ्य शाखाको स्टोर र जिन्सी खातालाई बैज्ञानिक ढंगले व्यवस्थापन गर्नु पर्ने ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

अनुसूचीहरु

अनुसूची १. नगरपालिका तहमा गठन भएका स्वास्थ्य क्षेत्र संबद्ध समितिको विवरण

न्यूनतमसेवा मापदण्ड अनुसार पालिकामा स्वास्थ्य सेवा गुणस्तर सुधार समिति गठन भएको

अनुसूची २. स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुको नामावली

सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नेपाल सरकारको कार्य विधि अनुसार व्यवस्थापन र गुणस्तर सुधार समिति समिति गठन भएको

अनुसूची ३. वडा अनुसार स्वास्थ्यकर्मीहरुको नामावली/विवरण/कर्मचारी व्यबस्थापन

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम ठेगाना	कर्मचारीको नाम,धर	योग्यता	पद	सम्पर्क नम्बर
१	गौर न.पा. स्वास्थ्य शाखा	१.दिनबन्धु प्रसाद यादव	CMA	सि.अ.हे.व. छैठो	९८४५०५८४८ ३
		२.रुपेश कुमार पंडित	HA	ज.स्वा.नी	९८४५२२९८९ २
		३.कुमारी पावे	ANM	सि.अ.न.मी. छैठो	९८११२३८४९ ४
		४.नितु कुमारी साह		क.अ	९८२१२४०८९ ०
		५.मिथलेश कुमार जयसवाल	-	का.स.	९८२०९९०९९ ७
२	Health Desk — Lab	१.कमलेश कुशवाहा	HA	अ.हे.व. चौथो	९८१७२८५७९ ६
		२.वन्दना झा	Lab Teck	ल्याव चौथो	९८६५०८५८० ४
३	गौर स्वास्थ्य चौकी गौर ९ सिर्सिया	१. उमेश साह	CMA	सि.अ.हे.व. पाचौ	९८६०३३१५५ १
		२. सबनम खातुन	ANM	सि.अ.न.मी. पाचौ	९८६५३६१५९ ७
		३ साविया खातुन		स्टाफ नर्स	
		४.कुमारी खुश्वू	ANM	अ.न.मी. चौथो	
		५ रूपतारा कुमारी	AHW	अ हे व	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

		५.लालबाबु साह	AHW	अ है व	
		६.सचीन कुमार गौतम		का.स.	९८६२५५६५१ ४
		७. बविता देवी राम	-	स्विपर	
४	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर १	पुजा कुमारी झा	HA	अ.हे.व. चौथो	९८६५५९३८८ २
		१.रागनी केसरी	HA	अ.हे.व. चौथो	९८४५९६९४३ ९
		२.दिनानाथ साह	AHW	सि.अ.हे.व. पाचौ	
५	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर २	१.ममिता कुमारी साह	CMA	अ.हे.व. चौथो	९८४५६८८२६ ४
		२.रेखा कुमारी साह	ANM	अ.न.मी. चौथो	९७४६५८८३७ ७
		३.समिता कुमारी यादव	ANM	अ.न.मी. चौथो	९८४२६०९८० ४
		४.चन्द्रकिसोर राय यादव		का.स.	९८२६२९९२५५ ३
६	MCH गौर ३	१. .संगीता मिश्रा	CMA	सि.अ.हे.व. छैठौ	९८४५९६२०३ ३
		२.अर्चना कुमारी	CMA	अ.हे.व. चौथो	
७	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर ४	१ रोमा कुमारी	HA	हे.अ	९८६२५५७८७ ०
		२.मन्जु कुमारी साह	ANM	अ.न.मी. चौथो	९८४५६८८०९ ९
		३.अजय साह		का.स	९८४५५२७६६ २
८	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर ५	१.धिरेन्द्र सहनी	HA	अ.हे.व. चौथो	९८६४५०९७२ ९
		२.पुनम कुमारी गुप्ता	ANM	अ.न.मी. चौथो	९८२७२३०३२ ६
		धर्मेन्द्र दास		का.स.	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्वचित्र २०७९

९	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र गौर ६ सबगढा	१.नितिस गुप्ता	HA	अ.हे.व. चौथो	९८६७२६८८२७
		३.तमन्ना अंसारी	Staff Nurse	अ.न.मी. चौथो	
		२.प्रियम्बदा कुमारी	CMA	अ.हे.व. चौथो	९८४५८९३४३३
		४ गिता कुमारी		का स	
१०	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर ७ सिसवा	१.कृष्णनन्दन साह	CMA	सि.अ.हे.व. पाँचौ	९८४५९९९३९५
		२.समिता कुमारी यादव	ANM	अ.न.मी. चौथो	९८४२६०९८०४
		३ राजिन्द्र महतो		का स	
११	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र गौर ८ पुरेनवा	१.दिव्य प्रकाश झा		ज.स्वा.नि. छैठो	९८४९९९२९२४
		२.अर्चना साह	ANM	अ.न.मी. चौथो	९८४२६०९८०४
		३.अनन्या पाण्डे		अ.न.मी. चौथो	९८६६९२२४५९
		४.सचीन कुमार गौतम		का.स.	९८६२५५६५९४

अनुसुची४. वडा अनुसार महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको नामावली

सि. नं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम /वडा नं.	नाम,थर	शैक्षिक योग्यता (साक्षर/ असाक्षर)	आधारभूत तालिम लिएको छ/छैन	पूनःताजगी तालिम लिएको छ/छैन	सम्पर्क नं.	कैफियत
१		तारा देवी महतो कहार	लेखपढ	छ	छ	9815218869	
२	आ.स्वा.सेवा	जमिला खातुन	लेखपढ	छ	छ	9812265195	
३	केन्द्र गौर-१	विना जयसवाल	+2	छ	छैन	9842898436	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

४		सुनिता कुमारी ठाकुर	S.L.C.	छ	छैन	9820962050	
५		जरिना खातुन	कक्षा ८	छ	छैन	9821116567	
६	आ.स्वा.सेवा केन्द्र महादेवपति- २	इन्द्रासन देवी दुवे	कक्षा ९	छ	छ	9845379319	
७		राम दुलारी देवी	निरक्षर	छ	छैन	9843629989	
८		शान्ति देवी	निरक्षर	-	छैन	9862227527	
९		शिव कुमारी देवी	निरक्षर	-	छैन	9745678158	
१०		सविता कुमारी	+2	छ	छैन	9866380928	
११		जरिना खातुन	साक्षर	छ	छैन	-	
१२		सहनाज खातुन	S.L.C.	छ	छैन	9811111606	
१३	MCH Cilnic गौर-३	हलिमा खातुन	साक्षर	छ	छैन	9829403055	
१४		बविता कुमारी ठाकुर	साक्षर	छ	छैन		
१५		विणा देवी झा	S.L.C.	छैन	छैन	9845724514	
१६		शान्ति देवी साह	निरक्षर	छ	छैन	-	
१७	आ.स्वा.सेवा केन्द्र टिकुलिया-४	नारायणी सहनी	SLC	छ	छैन		
१८		शान्ति देवी यादव	निरक्षर	छ	छैन	9842610219	
१९		लक्ष्मी देवी	निरक्षर	छ	छैन	-	
२०		फुल कुमारी देवी	लेखपढ	छैन	छैन	9849545893	
२१		शिव कुमारी देवी साह	लेखपढ	छैन	छैन	-	
२२		फुला देवी	लेखपढ	छैन	छैन	9866303484	
२३		शिव कुमारी देवी सहनी	लेखपढ	छ	छैन	9845131830	
२४		किसमतिया देवी	निरक्षर	छ	छ	9868944583	
२५		संझा देवी	लेखपढ	छ	छैन	9843950946	
२६		मिना कुमारी	लेखपढ	छैन	छैन	9845280019	
२७	आ.स्वा.सेवा केन्द्र गौर-५	गुलसन खातुन	लेखपढ	छ	छैन	9826214629	
२८		शोभा सिंह राजपुतनी	S.L.C.	छ	छैन	9841357062	
२९		निर्मला देवी	S.L.C.	छ	छ	9845135075	
३०		माया देवी	S.L.C.	छ	छ	9847188694	
३१		किरण कुमारी कुशवाहा	+2	छ	छैन	9845702174	
३२		सरिता कुमारी	S.L.C.	छ	छैन	9866303052	
३३		सिमा कुमारी श्रीवास्तव	S.L.C.	छ	छैन	9845374996	
३४	शहरी स्वा. सेवा केन्द्र सबगढा-६	सुभगिया देवी	निरक्षर	छ	छ	9811286305	
३५		-					Death
३६		सावित्री देवी ठाकुर लोहार	साक्षर	छ	छैन	9845135327	
३७		अम्बरी खातुन	साक्षर	छैन	छैन	9849597212	
३८		उषा देवी	S.L.C.	छैन	छैन	9821223677	

स्वास्थ्य क्षेत्रको पार्श्चित्र २०७९

३९		साहजहान खातुन	कक्षा ८	छैन	छैन	
४०		रन्जु देवी	S.L.C.	छैन	छैन	9840376002
४१		अमृता देवी ठाकुर	S.L.C.	छैन	छैन	9865298444
४२		राम कुमारी ठाकुर	S.L.C.	छैन	छैन	9817215825
४३		समसिदा खातुन	साक्षर	छैन	छैन	9845607056
४४	आ.स्वा.सेवा केन्द्र सिसवा-७	सुधा कुमारी	टेस्ट पास	छ	छ	9845869070
४५		रुबी कुमारी	S.L.C.	छ	छैन	9865397552
४६		उर्मिला पाण्डेय	साक्षर	छ	छ	9845164126
४७		सुजान कुमारी	S.L.C.	छ	छ	9824831333
४८	आ.स्वा.सेवा केन्द्र पुरेनवा-८	सुमित्रा देवी	साक्षर	छ	छ	9845171316
४९		रन्जु कुमारी गिरि	S.L.C.	छ	छ	-
५०		सन्द्घा देवी	साक्षर	छ	छैन	-
५१		शोभा कुमारी	S.L.C.	छैन	छैन	9746589629
५२		सुमिन्द्र कुमारी देवी	साक्षर	छ	छ	9746685496
५३		सरिता कुमारी साह	S.L.C.	छैन	छैन	9869696668
५४		शैल देवी	साक्षर	छैन	छैन	9864527426
५५	गौर स्वास्थ्य चौकी सिरिया-९	ललिता देवी श्रीवास्तव	साक्षर	छ	छ	9748397909
५६		कोशिला देवी	साक्षर	छ	छ	9845686737
५७		मोस्तकीमा खातुन	साक्षर	छ	छ	9825202055
५८		एकाबरी कुमारी	साक्षर	छ	छ	9845780983
५९		राम दुलारी देवी सिंह	साक्षर	छ	छ	9845374287
६०		अमृता कुमारी	कक्षा ८	छ	छैन	9845251068
६१		मधु सिंह	कक्षा ८	छ	छैन	9864014054
६२		रिन्कु सिंह	S.L.C.	छ	छैन	9845252854
६३		सुभद्रा देवी	साक्षर	छ	छ	9846685057
६४		शोभा देवी दास	साक्षर	छ	छैन	-